

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Victoriaskolan i Göteborgs kommun
med Tyska Skolan Göteborg Ek. För. som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning Victoriaskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Victoriaskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Uppföljning

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Victoriaskolan.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog och i form av formativ respons.

Lärarna ger eleverna stöd i att utveckla olika idéer och att använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna berättar i intervju att en arbetsprocess inleds med att eleverna får utveckla sina idéer. Lärarna beskriver att de erbjuder olika inspirationskällor, till exempel visar de bilder, filmer och exempel på föremål som andra elever har skapat. Eleverna får också söka efter inspiration och instruktioner själva, till exempel i en social medieplattform. En lärare berättar att hen brukar inleda en uppgift med att berätta om föremålet eller tekniken utifrån en historisk kontext. Båda lärarna beskriver att eleverna får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift på. Under Skolinspektionens observation av lektionen i materialinriktningen trä och metall stöter två elever på ett problem när de ska montera ihop en fågelholk tillsammans. Läraren ber eleverna att diskutera lösningar tillsammans och att pröva sig fram. Elever berättar i intervju att de måste

tänka ut själva hur de vill att skissen ska vara men att det händer att de ändrar skissen, ofta efter en dialog med lärare.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna går runt i salen och frågar eleverna hur det går. Lärarna visar och instruerar eleverna hur de kan lösa olika problem utan att ta över uppgiften. Samtalen mellan lärare och elev sker i dialog där eleven frågar och läraren svarar genom att antingen ställa en motfråga eller genom att ge olika alternativ till lösningar. Under lektionen i materialinriktningen textil samtalar till exempel läraren med en elev om hur eleven ska trä in en skumgummibit i sin förvaring. Eleven funderar över vilken friktion materialet har och provar olika sätt. Med hjälp av lärarens stöd kommer eleven fram till en lösning som fungerar. Lärarna berättar i intervju att eleverna ska lämna in tre uppgifter vid varje projekt i skolans digitala plattform. Den första uppgiften är skissen och idéplaneringen och den får eleverna alltid återkoppling på, antingen skriftligt eller muntligt. Lärarna beskriver att återkopplingen i planeringsfasen är extra viktig för att eleverna ska komma i gång med sina arbeten. När eleverna är klara med planeringen och har börjat arbeta med sina föremål sker återkoppling löpande i det dagliga arbetet. En lärare berättar att alla elever får återkoppling, även de elever som arbetar självständigt och inte behöver stöd. Läraren betonar att det är viktigt att alla elever känner att de är på rätt väg. Eleverna bekräftar att de framför allt får återkoppling på det första steget i arbetsprocessen, idéplaneringen. Därefter får de återkoppling om de själva ber om hjälp eller genom att läraren går runt i salen och frågar hur det går.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna berättar i intervju att eleverna får samma sorts uppgifter men att de går att utföra på olika sätt utifrån olika svårighetsgrader. Elever berättar att de får göra föremål utifrån ett tema, men de får välja design och detaljer samt svårighetsgrad. Elever berättar också att det är stor variation mellan de föremål de tillverkar. En elev berättar till exempel att de gör förvaringar i materialinriktningen textil och att några elever gör pennfodral, andra elever gör necessärer och någon elev gör en stor ryggsäck. Såväl lärare som elever beskriver att svårighetsgraden avgörs genom en dialog mellan elev och lärare. Eleverna väljer själva svårighetsgrad men läraren går in och ger stöd och återkoppling om de ser att eleven har valt att göra något som är för svårt. Lärarna berättar att de uppmuntrar eleverna till att utmana sig själva, men att de samtidigt hjälper

eleverna att hitta en rimlig nivå så att de hinner bli klara med sina arbeten under terminen. Elever bekräftar att lärarna uppmuntrar dem att utmana sig själva, till exempel genom att göra en svårare design. Elever beskriver samtidigt att lärarna känner dem väl och ställer rimliga krav på dem. Eleverna berättar också att lärarna har samma förväntningar på eleverna oavsett bakgrund, könstillhörighet och ursprung.

Arbetsformerna varierar så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärarna berättar i intervju att de låter eleverna arbeta både enskilt och tillsammans. Läraren som undervisar i materialinriktningen trä och metall berättar till exempel om en uppgift där eleverna ska göra tre snabba skisser på en fågelholk och sedan får eleverna ge respons på varandras skisser. Eleverna samtalar då med varandra om hur de har tänkt, vad som är bra och vad som kan förbättras. Eleverna arbetar sedan i par när de tillverkar fågelholken. Elever berättar att de under en lektion i materialinriktningen textil fick sy en väska av gamla kläder och sedan fick de berätta för varandra hur de hade gjort och varför de hade gjort vissa val. Elever berättar också att lärarna i båda materialinriktningarna uppmuntrar dem till att hjälpa varandra och att de ska be en annan elev om hjälp innan de frågar läraren om hjälp.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren.

Eleverna får möjlighet att reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, för att främja handlingsberedskap, kreativitet och självständighet. Lärarna berättar i intervju att det finns reflektionsdelar i undervisningen, både under arbetsprocessen och efter en färdigställd uppgift. En lärare berättar att hen brukar ställa reflekterande frågor till hela gruppen som eleverna får fundera på tillsammans eller i par. En annan lärare berättar att hen brukar ställa frågor till eleverna i slutet av varje lektion som till exempel: Har du lärt dig något nytt idag? Vad har gått bra och vad har gått dåligt? Lärarna berättar också att eleverna i slutet av varje lektion ska fotografera och skriva något kort i sin loggbok i syfte att träna på att reflektera över sin arbetsprocess. Elever berättar att lärarna brukar ställa frågor till dem under lektionerna som till exempel: Var är du i processen nu? Varför gör du så här? Vad tränar du på nu? Under Skolinspektionens lektionsobservationer uppmuntrar lärarna till reflektion genom att ställa frågor till eleverna om hur det går, vad eleven ska göra i nästa steg, hur eleven har tänkt och vad som händer om eleven gör på ett visst sätt. Elever berättar i intervju att de i slutet av arbetsprocessen får berätta för läraren om de är nöjda med sina föremål. Eleverna berättar också att de ska lämna

in en skriftlig utvärdering i vilken de beskriver de problem som har uppstått under arbetsprocessen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskap om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att det finns inslag av materiallära i undervisningen i materialinriktningen textil. Till exempel ska eleverna i årskurs 7 lära sig om kläindustrin och vilken miljöpåverkan den har och i årskurs 8 ska eleverna få möjlighet att utforska olika material utifrån kvalitet och hållbarhet i samband med att de tillverkar ett förvaringsföremål. Läraren som undervisar i materialinriktningen textil berättar att hen går igenom olika material såsom bomull, lin, ull och viskos. De går bland annat igenom hur materialen tillverkas och hur mycket vatten som går åt till produktionen. Läraren berättar att hen visar en bomullsplanta för eleverna, samt lin och ull, och att hen samtalar med eleverna om nya hållbara alternativ, till exempel material som är framställda av svamp eller apelsinskal. Läraren berättar också att de

samtalar om att vissa material slits mer och att val av material påverkar föremålets hållbarhet. Elever berättar om en uppgift i materialinriktningen textil som handlade om att de fick skriva en text om ett material. Texten handlade om hur materialet växer, vad som krävs för att det ska växa och vad materialet används till. Därefter redovisade de texten för varandra. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att eleverna i årskurs 8 i materialinriktningen trä och metall ska lära sig att förstå varför de använder vissa material och hur olika färger och ytbehandlingsmaterial påverkar miljön. Läraren som undervisar i materialinriktningen trä och metall berättar att hen i samband med en uppgift går igenom materialets ursprung och hållbarhet. Läraren berättar att eleverna har möjlighet att arbeta med olika träslag så som exempelvis furu, björk, lind och al. Läraren berättar att hen har en låda med olika träslag i slöjdsalen som hen visar för eleverna. Läraren beskriver att både materiallära och frågor om hållbarhet är rörliga delar i undervisningen som anpassas utifrån vad de arbetar med. Elever berättar om en uppgift som handlade om att de fick skriva en text om ett träslag. Texten handlade om var trädet växer och hur materialet transporteras. Därefter skulle de redovisa texten för varandra.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter som bidrar till funktionella och hållbara produkter. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att delar av undervisningen i båda materialinriktningarna fokuserar på att eleverna ska lära sig att tillverka produkter som är användbara och hållbara. Till exempel ska eleverna lära sig att göra en bricka som är så stabil och välslipad att den håller i många år och när de tillverkar en förvaring ska den vara välsydd med ordentlig sömsmån för att hålla länge. Eleverna berättar i intervju att de får lära sig att behandla brickans yta så att brickan ska tåla väta. Elever berättar också att de har fått lära sig vilka sömmar som är bäst att sy med för att ett föremål i trikåtyg ska bli så hållbart som möjligt. Under Skolinspektionens observation av lektionen i materialinriktningen trä och metall frågar läraren en elev hur eleven har tänkt att fästa knopparna på fågelholken. Eleven berättar att hen ska skruva fast dem. Läraren berömmar eleven och säger att det är bra tänkt eftersom enbart limning skulle medföra att knopparna lossnar.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val samt göra egna val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Såväl lärare som elever berättar i intervju att

undervisningen innehåller moment där lärarna samtalar om metoder för resurshushållning såsom att spara på material och att återanvända material. Läraren som undervisar i materialinriktningen trä och metall berättar till exempel att de lägger spillbitar i en särskild låda för återbruk och läraren visar eleverna hur de ska såga för att så lite material som möjligt ska gå åt. Läraren som undervisar i materialinriktningen textil berättar att eleverna ska sy ett klädesplagg i årskurs 7 och att projektet handlar om att eleverna ska förstå hur lång tid det tar att göra ett klädesplagg samt förstå vikten av att inte slösa på material. Läraren berättar också att eleverna får välja material när de tillverkar en förvaring och att eleverna då kan välja att använda återbrukat material eller ett nytt material som är mer slitstarkt. Om en elev väljer ett material som inte är så hållbart så har de en diskussion kring det. Såväl lärare som elever berättar att eleverna ska besvara en fråga i den slutliga utvärderingen som handlar om vilken påverkan på miljön det föremål de har tillverkat har. Elever berättar också att de får lära sig att laga det material de arbetar med. En elev berättar till exempel om när hen spikade fel i sin träbricka så att det blev ett hål. Läraren visade då eleven hur hen skulle göra för att laga hålet och täcka över det. Läraren som undervisar i materialinriktningen textil berättar att elever har framfört att de inte får lära sig olika sätt att laga kläder på. Läraren planerar därför att få in det i undervisningen framöver.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i undervisningen. Rektorn berättar i intervju att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under hela högstadiet. Slöjdgrupperna består av både flickor och pojkar och det är elevernas mentorer som skapar grupperna för att de ska fungera så bra som möjligt för alla elever. Rektorn berättar vidare att syftet med organiseringen av slöjdämnet är att få en jämn fördelning mellan flickor och pojkar. Av intervjuer med lärare, elever och rektorn framgår att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med olika material och med en kombination av olika material. Exempelvis får eleverna kombinera trä och textil när de gör en solstol. Lärarna berättar också att de uppmuntrar eleverna att kombinera olika material, särskilt de elever som går i årskurs 9 och som gör sina egna projekt.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna samt att lärarna har medvetna strategier för att utmana eleverna till att göra icke-könstraditionella val.

Lärarna lyfter olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt synliggör hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa eleverna i vardagen och i framtida val. Rektorn berättar i intervju att hen har samtalat med all personal på skolan om hur de ska arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen. Rektorn berättar att lärarna som undervisar i slöjd lyfter föreställningar om manligt och kvinnligt med eleverna, de identifierar vilka mönster och stereotypa normer som finns och diskuterar dem med eleverna. Lärarna som undervisar i slöjd berättar att hela skolan arbetar med jämställdhetsperspektivet. Läraren som undervisar i materialinriktningen trä och metall berättar att hen visar bilder och filmer på kvinnor som snickrar och bygger för att utmana traditionella uppfattningar om materialinriktningen trä och metall. Läraren försöker också att förändra elevernas bild av en plåtslagare och påtalar för eleverna att det är ett bristyrke och att branschen efterfrågar kvinnor. Läraren som undervisar i materialinriktningen textil för samtal med eleverna om att färdigheter som de utvecklar i ämnet slöjd kan vara värdefulla i olika yrken, till exempel behöver en kirurg kunna brodera och sy. Rektorn berättar att läraren som undervisar i materialinriktningen textil framhåller framgångsrika manliga designers för eleverna.

Lärarna arbetar medvetet för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionella perspektiv i val av material

och metod. Såväl elever som lärare berättar att alla elever oavsett könstillhörighet lär sig samma metoder och framställer samma föremål. Pojkarna berättar till exempel att de har lärt sig att brodera och att lärarna gör så att det inte blir pinsamt att göra ett speciellt moment eller arbete. Lärarna beskriver att elever oftast inte väljer att tillverka könsstereotypa föremål. Lärarna tror dels att det beror på att det är relativt styrt vad eleverna ska tillverka och hur, dels på att hela skolan samtalar med eleverna om könsnormer. Läraren som undervisar i materialinriktningen trä och metall berättar att hen försöker att utmana de elever som gör könsstereotypa val genom att be dem att utveckla sin idé och att motivera val av färg och metod. Läraren som undervisar i materialinriktningen textil berättar att hen visar könsneutrala mönster på klädesplagg, men även mönster som är mer kvinnliga och manliga. De har samtalat om vad det innebär om till exempel en flicka väljer ett manligt mönster. Rektorn berättar också om detta och beskriver att läraren gör så för att avdramatisera könstillhörighet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Tora Andersson

Föredragande
Signerat av: Tora Andersson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Eva Lindgren deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Victoriaskolan den 28 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Tora Andersson och Eva Lindgren.

Skolenheten är en fristående skola verksam i Göteborgs kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 500 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.² Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.³

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁴

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁵

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁶ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

¹ 26 kap. 20 § skollagen.

² 1 kap. 4 § skollagen.

³ 1 kap. 5 § skollagen.

⁴ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁶ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁷

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.⁸

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁸ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.⁹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁰

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹¹

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹²

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

⁹ Ibid.

¹⁰ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹¹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹³

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁵ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁶ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁷

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁴ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁵ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁶ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁷ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

¹⁸ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.